

BİLGİ TEKNOLOJİLERİNDEN YARARLANMA DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: HATAY İLİ ÖRNEĞİ

Fikriye KANATLI¹

Sinan SCHREGLMAN²

ÖZET

Betimsel nitelikteki bu çalışmanın amacı Hatay il merkezindeki ilköğretim okullarında okuyan 4.,5.,6.,7. ve 8. sınıf öğrencilerinin bilgi teknolojilerinden yararlanma düzeyleri ve kullanım amaçları hakkında bilgi edinmektir. Araştırmada elde edilen veriler 2004 yılında Tor ve Erden tarafından geliştirilen anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan veriler SPSS 11,5 bilgisayar programı vasıtasıyla analiz edilmiş ve cinsiyet, sınıf ve anne baba eğitim düzeyi ile sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı kıkare testi uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, aile eğitim düzeyi, cinsiyet gibi değişkenler bilgisayara sahip olma, bilgisayarı kullanabilme düzeyi gibi çeşitli değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Betimsel Araştırma, Bilgi Teknolojileri, Eğitim Teknolojisi Kullanımı

A RESEARCH FOR LEVEL OF BENEFIT FROM INFORMATION TECHNOLOGIES: EXAMPLE OF HATAY

ABSTRACT

The aim of this descriptive property study is to get information about intended use and level of benefit from information technology of students that study in 4th-8th grade in elementary school in Hatay city. Data obtained from study was collected questionnaire form that was developed by Tor and Erden in 2004. Data obtained was analyzed by SPSS 11, 5 and chi square test was carried of whether there is meaningful relationship between gender, class and father and answers of questions related to parent education level or not. According to research results, it was seen that there is a meaningful relationship between variables like parent education level, gender and various variables like having computer, level of computer usage.

Key Words: Descriptive Research, Information Technologies, Educational Technology Using

¹ Uzman Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, fikriyekanatli@gmail.com

² Öğr.Gör., Sütçü İmam Üniversitesi, Enformatik Bölümü, sinansch@gmail.com

GİRİŞ

Yeni teknoloji ilk olarak üretim sürecimde yani ekonomide kullanılır. Bu da yeni iş, bölümü ve uzmanlaşmalara neden olur, yeni meslekler doğar. Teknolojinin sosyal alandaki yansımalarıyla ortaya çıkan yeni meslekler ve sosyal tabakalar, örgütlenerek toplumda kendi ağırlıklarını hissettirmeye başlar ve yeni gelişen siyasal grupların siyasal mücadelesi ortaya çıkar. Sosyal alanda özgür ve eşitlikçi bireyler ortaya çıkmış, ulus-devlet parlamenter yapı ve demokrasinin doğmasına yol açmıştır. Teknolojik yenilenmenin en son yaşandığı alan ise kültürel alandır. Bireyler sahip oldukları değer, kuram ve davranış kalıplarını korumak isterler. Bu nedenle teknolojik yenilenmeler kültürel alanda gecikmeli olarak yansır (Kocacık, 2003:3).

Teknolojik gelişmeler ve değişimler, eğitim kurumlarının yapı ve işlevlerini etkilemektedir. Eğitim sürecinin bir ürünü olarak da değerlendirilebilecek teknolojik gelişim aynı zamanda eğitim sürecinin de yapısını değiştirmiş, eğitim anlayışına farklı bir bakış açısı getirmiştir. Birey-bilgi-toplum üçlüsünün niteliklerinin değişimi ve karşılıklı etkileşimindeki değişimin beraberinde getirdiği gelişme, bireyin niteliklerinde değişime, bilginin birey ve toplum yaşamındaki işlevinin ise üretim ile birlikte çağdaş toplumsal yapının ve bu yapının işleyişinin gelişimine neden olmuştur (Ekin 1994, Varol 1998 ve Keser, 1991).

Yirmi birinci yüzyıl teknolojisinde yaşanan hızlı gelişmeler yaşamı sosyal, kültürel, ekonomik ve hatta siyasal yönden değişime uğratmıştır. Bütün bu değişimler, bilgi çağının vatandaş modelinin de değişmesini sağlamıştır. Gelişmiş ülkelerin vizyonu teknolojiyi yönetme, geliştirme ve kullanma şekline göre değişmektedir. Teknolojiyi her alan entegre edebilmek, bilgiye teknoloji aracılığıyla ulaşmak ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile yakından ilişkilidir. Hızla artan bilgi yoğunluğu arasında birey, gerekli bilgiye kısa zamanda ve sistemli bir şekilde ulaşmak için teknolojinin faydalarından yararlanır (Alkan 1987 ve 1995, Demirel ve Diğerleri 1994, Gökdaş 1996).

Her alanda olduğu gibi eğitim alanında da bilgi teknolojilerine özel bir önem verilmesi gerekmektedir. Çünkü eğitim programlarının genel amaçları arasında bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanmak vardır. Ezberci, öğretmen merkezli eğitim odağından çıkıp; öğrenci merkezli, öğrencinin bilgiyi anlamlı bir şekilde yapılandırmasını sağlayan, öğrenciyi

---

özgür bir ortam sağlayan bir eğitim odağına geçiş yapılmıştır. Yapılandırmacı eğitimin gereği olarak, oluşan yeni öğretim ortamlarında bilgi teknolojilerinin kullanımı öğretmenlere çok yardımcı olacaktır.

Gün geçtikçe evlerdeki bilgisayar sayısı artmakta ve internet kullanımı yaygınlaşmaktadır. Böylece öğretmenlerin ders öğretiminde bilgisayar ve internet kullanımının artması da gerekmektedir. Dersi daha ilgi çekici kılmak ve görsel duylara hitap etmek için öğretmenlerin bilgi teknoloji araçlarından etkin bir şekilde faydalanması gerekir. Öğretmen ders esnasında projeksiyon cihazı, akıllı tahta, internet, bilgisayar gibi bilgi teknoloji araçlarından yararlanarak dersi eğlenceli bir hale getirmelidir.

Bu çalışmanın amacı öğrencilerin bilgi teknolojilerinden yararlanma düzeyleri ve kullanım amaçları hakkında bilgi edinmektir.

I.YÖNTEM

Bu araştırma Hatay il merkezindeki ilköğretim okullarında okuyan 4,5,6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, bilgisayarı interneti bilme ve kullanma durumlarını, farklı değişkenlere bağlı olarak ortaya çıkarmayı amaçlayan “betimsel” bir araştırmadır.

A.Örneklem

Araştırma yapılan konuda evreni Hatay il merkezinde ilköğretim okullarında okuyan 4.,5.,6.,7. ve 8. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrendekilerin tamamına erişmek mümkün olmadığından evreni temsil eden örneklem seçilerek veriler bu örneklemden toplanmıştır. Örnekleme alınan okular değişik sosyo-kültürel çevrelere aittir ve bu okulların hepsinde bilgisayar dersi MEB müfredatına göre okutulmaktadır. Evrenden seçilen örneklem .05 manidarlık düzeyi esas alınarak seçilmiştir.

B.Veritoplama Araçları

Araştırmada elde edilen 2004 yılında Tor ve Erden tarafından veriler geliştirilen anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Anket oluşturulurken uzman görüşünden yararlanılmış, pilot uygulama yapılarak anket sorularının anlaşılabilirliği istatistiki olarak gözden geçirilmiş, örneklem

grubuna uygulanan anketin SPSS ile yapılan alfa güvenilirlik düzeyi .98 çıkmıştır. Bu çalışma da ise hesaplanan alfa güvenilirlik düzeyi .88 çıkmıştır.

C.Verilerin Analizi

Toplanan verilerin SPSS 11,5 bilgisayar programlarına girişi ve istatistikî hesaplamaları da araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Ankete cevap verenlerin cinsiyet, sınıf ve anne baba eğitim düzeyi ile sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı kıkare testi ile analiz edilmiştir.

II. BULGULAR

Tablo1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

	f	%
Erkek	177	50,3
Kız	175	49,7
Toplam	352	100,0

Tablo1'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin %50,3 kız %49,7'si ise erkektir.

Tablo2: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Sınıfa Göre Dağılımı

	f	%
4.sınıf	32	9,1
5.Sınıf	43	12,2
6.sınıf	126	35,8
7.sınıf	70	19,9
8.sınıf	81	23,0
Toplam	352	100,0

Tablo2'ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin % 9,1'i 4.sınıf, % 12,2'si 5.sınıf, % 35,8'i 6.sınıf, % 19,9'u 7.sınıf, % 23'ü ise 8.sınıf olarak görünmektedir.

Tablo3: Öğrencilerin Annelerinin ve Babalarının Öğrenim Durumlarına, Mesleklerine Göre Dağılımı

	Öğrenim Durumu				Meslek				
	İlkokul F - %	Ortaokul F - %	Lise F - %	Üni. F - %	Memur F - %	İşçi F - %	Emek. F - %	Serb. F - %	Ev Han. - İşsiz F - %
Anne	229-65,1	65-18,5	43-12,2	15-4,3	15-4,3	31-8,8	7 - 2,0	-	299- 84,9
Baba	148-42,0	110-31,3	57-16,2	37-10,5	47-13,4	273-77	28-8,0	4-1,1	-

Tablo3'e göre öğrencilerin annelerinin % 65,1'i ilkokul mezunu, %18,5'i ortaokul mezunu, %12,2'si lise mezunu, % 4,3'ü ise üniversite mezunudur. Annelerin % 84,9'u ev hanımı, % 4,3'ü memur, %8,8'i işçi, % 2'si ise emeklidir. Öğrencilerin babalarının % 42'si ilkokul mezunu %31,3'ü ortaokul mezunu, %16,2'si lise mezunu, %10,5'i ise üniversite mezunudur. Babaların %13,4'ü memur, %77'si işçi, %1,1'i serbest meslek, %8'i emeklidir.

Tablo4: Öğrencilerin Anne- Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Evde Bilgisayara Sahip Olma Durumlarının Dağılımı

	Anne				Baba			
	İlkokul F - %	Ortaokul F - %	Lise F - %	Üniversi te F - %	İlkokul F - %	Ortaokul F - %	Lise F - %	Üniversi te F - %
Evde Bilg. Var	85 50,6	40 23,8	31 18,5	12 7,1	45 26,8	57 33,9	37 22,0	29 17,3
Evde Bilg. Yok	144 78,3	25 13,6	12 - 6,5	3 1,6	103 56,0	53 28,8	20 10,9	8 4,3
	$X^2=31,796$ P<0,05				$X^2=39,218$ P<0,05			

Tablo4'e göre öğrencilerin anne babalarının eğitim düzeylerine göre evde bilgisayara sahip olma durumları incelendiğinde evde bilgisayara sahip olan ailelerin annelerinin %50,6'sı ilkokul mezunu, %7,1'i ise üniversite mezunudur. Evde bilgisayara sahip olmayan ailelerin annelerinin %78,3'ü ilkokul mezunu, %1,6'sı ise üniversite mezunudur. Annelerin eğitim durumu yükseldikçe evde bilgisayara sahip olma oranı artmaktadır. Durum babaların eğitimi açısından incelendiğinde evde bilgisayara sahip olan ailelerin babalarının %26,8'i ilkokul mezunu, %17,3'ü ise üniversite mezunudur. Evde bilgisayara sahip olmayan ailelerin babalarının %56'sı ilkokul mezunu, %4,3'ü ise üniversite mezunudur. Babaların eğitim durumu yükseldikçe evde bilgisayara sahip olma oranı artmaktadır. Sonuç olarak ebeveynlerin eğitim düzeyi yükseldikçe evde bilgisayara sahip olma düzeyi artmaktadır.

Tablo5: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Ve Okudukları Sınıflara Göre Bilgisayarı Kullanabilme Durumlarının Dağılımı

	Erkek						Kız							
	4.snf	5.snf	6.snf	7.snf	8.snf	Top.	4.snf	5.snf	6.snf	7.snf	8.snf	Top.		
	F %	F %	F %	F %	F %		F %	F %	F %	F %	F %			
Hiç Kul. bilmeyenler	1 11,1	1 11,1	2 22,2	-	5 55,6	9 100	4 22,2	4 22,2	8 44,4	2 11,1	-	18 100		
Biraz Kul. Bilenler	5 8,9	11 19,6	17 30,4	10 17,9	13 23,2	56 100	6 6,2	10 10,3	32 33,0	20 20,6	29 29,9	97 100		
Çok iyi bilgisayar Kul.	10 8,9	11 19,6	46 41,1	25 22,3	20 17,9	112 100	6 10,0	6 10,0	21 35,8	13 21,7	14 23,3	60 100		
Toplam	16 100	23 100	65 100	35 100	38 100	177	16 100	20 100	61 100	35 100	43 100	175		
	$X^2=12,434$						$P>0,05$	$X^2=13,357$						$P>0,05$

Yukarıdaki tabloda kız ve erkek öğrencilerin cinsiyetlerine ve okudukları sınıflara göre bilgisayarı kullanabilme düzeyleri görülmektedir.

Bilgisayar kullanmayı hiç bilmeyen erkek öğrencilerin %55,6'sı 8.sınıfta, %22,2'si 6.sınıfta, %11,1'i 5.sınıfta ve aynı şekilde %11,1'i 4.sınıftadır. Bilgisayar kullanmayı hiç bilmeyen kız öğrencilerin %11,1'i 7.sınıfta, %44,4'ü 6.sınıfta, %22,2'si 5.sınıfta ve aynı şekilde %22,2'si 4.sınıftadır. Bilgisayar kullanmayı çok iyi bilen erkek öğrencilerin %8,9'u 4.sınıfta, %19,6'sı 5.sınıfta, %41,1'i 6.sınıfta, %22,3'ü 7.sınıfta, %17,9'u ise 8.sınıftadır. Bilgisayar kullanmayı çok iyi bilen kız öğrencilerin %10'u 4.sınıfta, diğer %10'u ise aynı şekilde 5.sınıfta, %35,8'i 6.sınıfta, %21,7'si 7.sınıfta ve %23,3'ü 8.sınıftadır. Yapılan kıkare analizi sonucunda ise öğrencilerin cinsiyetlerine ve okudukları sınıflara göre bilgisayarı kullanabilme durumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo6: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Bilgisayarı Nereden Öğrendiklerinin Dağılımı

	Kız F - %	Erkek F - %	Toplam
Okulda	72 - 41,1	24 - 13,6	96 - 27,3
Kendi Kendime	68 - 38,9	76 - 42,9	144 - 40,9
İnternet Kafede	5 - 2,9	56 - 31,6	61 - 17,3
Kursta	2 - 1,1	4 - 2,3	6 - 1,7
Arkadaşlarımdan, Anne-Babamdan	28 - 16,0	17 - 9,6	45 - 12,8
Toplam	177	175	-
$X^2=70,430, P<0,05$			

Tablo6'da Kız ve erkek öğrenciler bilgisayarı değişik yerde öğrenmişlerdir. Kız öğrencilerin %41,1'i okulda, %38,9'u kendi kendine, %2,9'u internet Kafede %1,1'i kursta, %16'sı ise arkadaş ve anne babalarından öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Erkek öğrencilerin %13,6'sı okulda, %42,9'u kendi kendine, %31,6'sı internet Kafede %2,3'ü kursta, %9,6'sı ise arkadaş ve anne babalarından öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum öğrencilerin bilgisayar kullanmayı öğrendikleri yer ile cinsiyet değişkeni arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki bulunduğu anlamına gelmektedir yani öğrencilerin cinsiyete göre bilgisayar kullanmayı nereden öğrendikleri arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo7: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Bilgisayarı Ne Amaçla Kullandıklarının Dağılımı

	Kız F - %	Erkek F - %	Toplam F - %
İnternete Bağlanma	82 – 46,9	99 – 55,9	181 – 51,42
Ders Çalışma ve Ödev yapma	168 – 96,0	158 – 89,3	326 – 92,61
Sohbet Etme Oyun Oynama	75 – 42,9	112 – 63,3	187 – 53,13
Elektronik Posta(e-mail)	42 – 24,0	67 – 37,9	109 – 30,97
Yukarıdakilerin Hepsisi	39 – 22,3	63 – 35,6	99 – 28,13

Tablo 7’de kız ve erkek öğrencilerin bilgisayarı ne amaçla kullandığının dağılımı verilmiştir. Kız öğrencilerin %46,9’u bilgisayarı internete bağlanma için, %96’sı bilgisayarı ders çalışma ve ödev yapma için, %42,9’u sohbet etme ve oyun oynama için, %24’ü elektronik posta okuyup yollayabilmek için, %22,3’ü ise bilgisayarı yukarıda belirtilen tüm amaçlar için kullandıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin %55,9’u bilgisayarı internete bağlanma için, %89,3’ü bilgisayarı ders çalışma ve ödev yapma için, %63,3’ü sohbet etme ve oyun oynama için, %37,9’u elektronik posta okuyup yollayabilmek için, %35,6’sı ise bilgisayarı yukarıda belirtilen tüm amaçlar için kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum ilköğretim çağındaki kız ve erkek öğrenciler değişik gelişim özelliklerinden kaynaklanan sebeplerden dolayı bilgisayarı değişik amaçlar için kullandıkları sonucunu verebilir.

III. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyine göre bilgisayara sahip olma oranları anne ve babanın öğrenim durumuna göre değişiklik göstermektedir. Evlerinde bilgisayar olan ailelerin annelerinin %50,6’sı ilköğretim mezunu, %7,1’i ise üniversite mezunudur. Evlerinde bilgisayar olmayan ailelerin annelerinin %78,3 ilköğretim, %1,6’sı ise üniversite mezunudur. Evlerinde bilgisayar olan ailelerin babalarının %26,8’i ilköğretim, %17,3’ü üniversite mezunudur. Evlerinde bilgisayar olmayan ailelerin babalarının %56’sı ilköğretim, %4,3’ü ise üniversite mezunudur. Bu sonuçlara göre ailelerin eğitim durumu

yükseldikçe evde bilgisayara sahip olma oranı artmaktadır. Özellikle sosyoekonomik ve kültürel düzeyi yüksek öğrenciler bilgisayardan aktif olarak evlerinde yararlanabilmektedir.

Kız öğrencilerin %41,1'i bilgisayar kullanmayı okulda öğrenirken, erkek öğrencilerin %13,6'sı bilgisayar kullanmayı okulda öğrenmiştir. Erkek öğrencilerin %31,6 sı bilgisayar kullanmayı internet kafede öğrenirken, kız öğrencilerde ise bu oran %2,9 olarak görülmektedir. Ayrıca bilgisayar kullanmayı öğrenmek için kursa giden kız öğrencilerin oranı %1,1; erkek öğrencilerin oranı ise %2,3 olarak belirlenmiştir. Bilgisayar kullanmayı öğrenmek amacıyla kız ve erkek öğrencilerin kursa gitmeyi tercih etmemesi görülmektedir. Kız öğrencilerin %38,9'u, erkek öğrencilerin ise %42,9'u bilgisayar kullanmayı kendi kendine öğrendiğini ifade etmiştir.

Öğrencilerin bilgisayarı hangi amaçlarla kullandığı incelendiğinde, ders çalışma ve ödev yapmak amacıyla, erkek öğrencilerin %89,3'ü, kız öğrencilerin %96'sı bilgisayarı kullanmaktadır. Sohbet etme oyun oynama amacıyla erkeklerin %63,3'ü, kızların ise %42,9'u bilgisayarı kullanmaktadır. İnternete bağlanma amacıyla bilgisayarı kullanan öğrencilerin %55,9'u erkek, %46,9'u ise kız öğrencidir. Kız öğrencilerin %22,3'ü, erkek öğrencilerin ise %35,6'sı bilgisayarı birçok amaç için kullandığını belirtmiştir. Bu durum ilköğretim öğrencilerinin bilgisayarı çeşitli amaçlar için kullandığını göstermektedir.

ÖNERİLER

- İlköğretim öğrencilerine ilk sınıflardan itibaren bilgisayar eğitiminin verilmesi sağlanabilir.
- Velilere bilgisayarın eğitim için gerekliliği ve faydaları hakkında bilgi verilebilir.
- Öğrencilerin bilgisayarı kullanma amaçlarının farkındalığı sağlanabilir.
- Bilinçli internet kullanıcılığı için öğrencilere eğitim verilebilir.
- Öğrencilerin bilgisayarı kullanmayı öğrenmek için neden kursa gitmedikleri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- ALKAN, C., (1987) *Bilgisayarın Eğitimde Kullanımı*, Eğitim ve Bilim, Ankara,
- ALKAN, C., (1995) *Eğitim Teknolojisine Giriş*. Ankara: Önder Matbaacılık
- DEMİREL, Ö., M. ERDEN, B. AKKOYUNLU, F. KAPTAN (1994) *Eğitim Teknolojisi Ders Notları*. Ankara

-
- EKİN N. (1994) *Endüstri İlişkileri*, İstanbul. Beta Dağıtım
- GÖKDAŞ, İ., (1996) *Bilgisayar Eğitimi Öğretim Teknolojisi -Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarında*, (Yayınlanmamış YL Tezi), AÜSBE, Ankara
- KESER, H. (1991) *Eğitimde Nitelik Geliştirmede Bilgisayar Destekli Eğitim ve Ders Yazılımlarının Rolü, Eğitimde Arayışlar 1. Sempozyumu'nda Sunulan Bildiri Metinleri*. 13-14 Nisan 1991. İstanbul: Özel Kültür Okulları Eğitim-Araştırma-Geliştirme Merkezi
- KOCACIK F.,(2003) Bilgi Toplumu ve Türkiye, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Mayıs 2003 Cilt: 27 No:1 1-10
- TOR H., ERDEN O., (2004) İlköğretim Öğrencilerinin Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma, *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, Ocak 2004, Sayı 3
- VAROL N. (1998) *Bilişim Teknolojilerinin Eğitim Kurumlarında Kullanımları ve Eğitimcilerin Rolü*, Elazığ